

Aszegény texasi családból származó hivatásos katonatiszt különböző vezérkari állásokat töltött be, s 1941-ben dandártábornokká léptették elő. A következő évben az Európában harcoló amerikai csapatok főparancsnokaként vezető szerepet játszott a szövetségesek stratégiai terveinek kialakításában, az észak-afrikai (1942), dél-itáliai (1943) és franciaországi (1944) partraszállás végrehajtásában.

Amikor 1945 novemberében visszatért az Egyesült Államokba, hogy a hadsereg vezérkari főnöke legyen, már nemzeti hősként fogadták. A NATO legfelsőbb parancsnokává nevezték ki (1951–52), s mindkét nagy párt meg-

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK 34. ELNÖKE

DWIGHT D. EISENHOWER

1953. JANUÁR 20.–1961. JANUÁR 20.

A FEHÉR HÁZ NEGYEDIK HÁBORÚS HŐSE EGY BARÁTSÁGOS MOSOLYÚ, KÉK SZEMŰ, KOPASZODÓ FÉRFI VOLT, AKIT „IKE”-NAK BECÉZTEK. 1944. JÚNIUS 4-ÉN Ő ADTA KI A D-NAP KEZDETÉT JELENTŐ PARANCST. AZ EURÓPAI EXPEZÍCIÓS ERŐK EGYESÍTETT FŐPARANCSONOKAKÉNT NEVÉHEZ FÜZŐDIK NYUGAT-EURÓPA FELSZABADÍTÁSA A HITLERI URALOM ALÓL, VALAMINT NÉMETORSZÁG MEGSZÁLLÁSA. A HIDEGHÁBORÚ KIBONTAKOZÁSA MIATT MEGRIADT AMERIKAI TÁRSADALOM MÉGIS TŐLE REMÉLTE, HOGY MEGTEREMTI A BÉKÉT ÉS A NYUGALMAT. FELADATAI TELJESÍTÉSE KÖZBEN NEMCSAK A HADSEREG IRÁNYÍTÁSÁBAN MUTATKOZOTT MEG A TEHETSÉGE, HANEM DIPLOMÁCIAI TÉREN IS.

próbálta rábeszélni, hogy vállalja el az elnökjelöltséget. Mivel a belügyekben konzervatív volt, a kiegyensúlyozott költségvetés és a korlátozott kormányzat híve, a republikánusok felkérését fogadta el.

Eisenhower jóval bonyolultabb, szenvedélyesebb és körmonfontabb személyiség volt, mint amilyennek első pillantásra tűnt, a nagyközönség azonban az egyszerű katonát, a nemzeti hőst látta benne. Elnökként nagyon is aktív vezetőnek bizonyult, minden fontos döntést ő hozott meg, miközben azt a látszatot keltette, hogy a pártok és a mindennapos politikai küzdelmek felett áll. Hat éven át befolyása alatt tartotta a demokrata többségű Kongresszust (1955–61), 181 alkalommal élt vétőjogával, és csak két alkalommal érvénytelenítették vétőjét.

Az inflációt alacsonyan tartotta, sikerült modernizálnia a Republikánus Pártot és meggyőznie az amerikaiakat, hogy pártja nem semmisíti meg az előző évtizedek szociális vívmányait. Befejezte a koreai háborút (1953), a nem-

DWIGHT D. EISENHOWER

Születés:

Denison, Texas,
1890. október 14.

Párt:

Republikánus Párt

Választási győzelem:

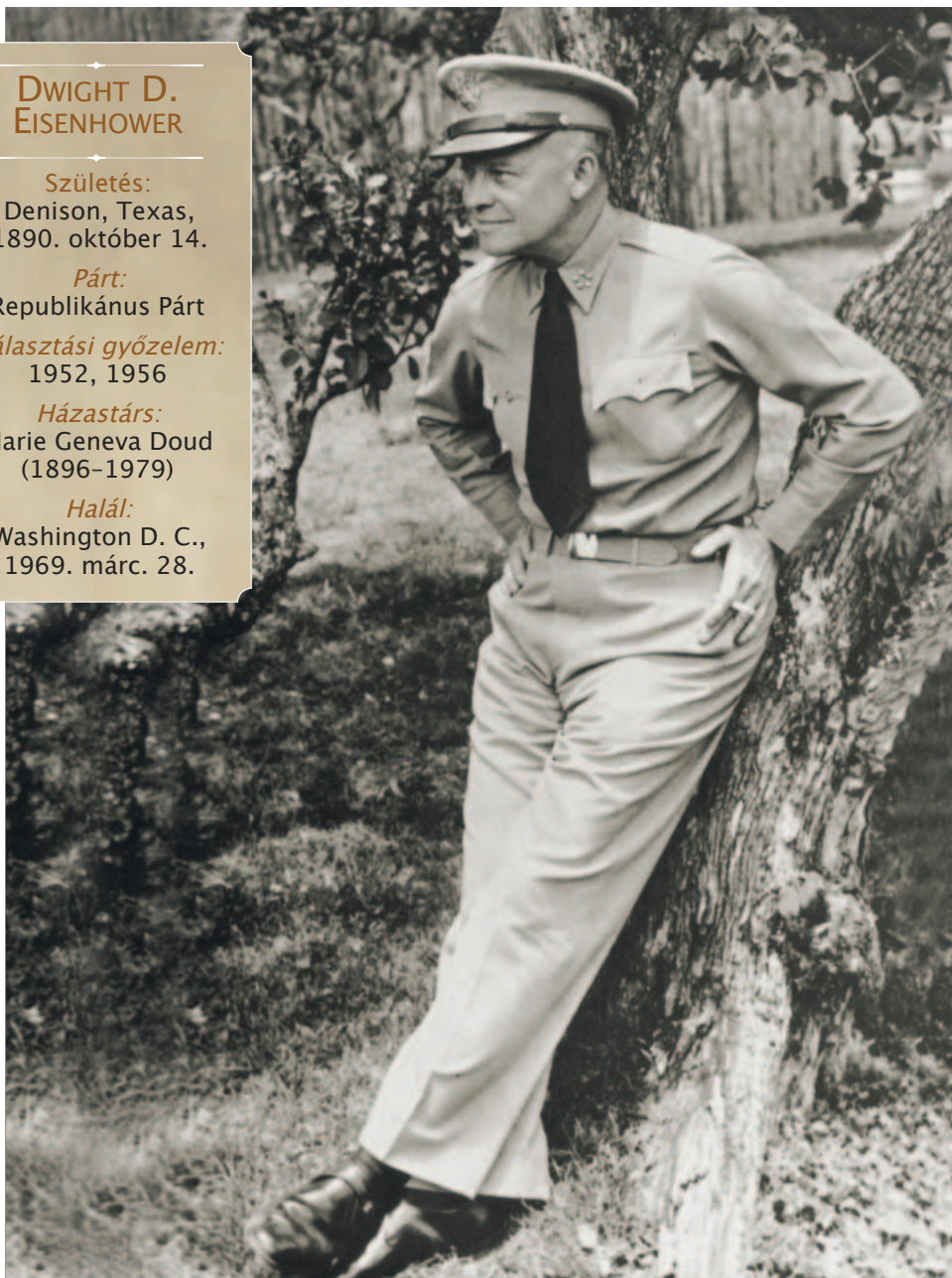
1952, 1956

Házastárs:

Marie Geneva Doud
(1896–1979)

Halál:

Washington D. C.,
1969. márc. 28.

Elnökjelöltként 1943-ban merült fel először a neve. 1948-ban mindkét párt megköörnyékezte, bár – mint ő maga írta később – soha nem adott hangot politikai nézeteinek, mivel ezt katonaként nem tartotta megengedhetőnek. Végül 1952-ben, amikor a NATO főparancsnoka volt, Henry Cabot Lodge szenátor meggyőzte, hogy republikánus színekben induljon az elnökségért folytatott küzdelemben. Amikor végül beadta a derekát, úgy vetette bele magát az elnökségért folyó harcba, mint egy szövetséges invázióba. Szem előtt tartva, hogy sose mondjon olyasmit, ami elhomályosítaná hősi imázsát, megesküdütt, hogy véget vet a koreai háborúnak, s ezzel könnyedén megnyerte a választást. A fotó a második világháború után, 1946-ban készült Hawaii szigetén.

← ————— →
 Egyesek a „nagy elnapolás” korszakának keresztelték el az ő nevével fémjelzett ötvenes éveket, s azzal vádolták, hogy többet foglalkozott a golfbal, mint a nemzet társadalmi problémáival. Mások viszont a béke és nyugalom időszakának tekintik a zaklatott Truman-kormányzat és a még nyugtalanabb hatvanas évek közé ékelődött Eisenhower-kormányzat időszakát.
 ← ————— →

a rasszizmus ellen, inkább kívárta, amíg a társadalom szembefordul a szenátor túlzásaival. Viszont ő nevezte ki az USA történetének legliberálisabb republikánus főbíróját, Earl Warren (1953). Nem intézkedett azonnal, amikor a Legfelsőbb Törvényszék alkotmányellenesnek nyilvánította az állami iskolákban a faji elkülönítést (1954). Amikor a fajgyűlölők már a szövetségi hatalommal is szembeszálltak, Eisenhower a hadsereg tagjaival kísértette be az arkansasi Little Rock Központi Főiskolájának fekete diákjait osztályaikba. Aláírt két – meglehetősen hatástalan – polgárjogi törvényt is (1957, 1960).

Eisenhowert idővel a béke emberének kezdték tekinteni. Visszautasította, hogy háborút kezdjen Indokína ellen, és nem vett részt az Egyiptom elleni brit–francia támadásban. A nukleáris háború veszélye különösen aggasztotta, ezért megbeszélésre hívta Hruscsovot Washingtonba, és meggyőzte, hogy vegyen részt a párizsi csúcstalálkón, amelyen az atomkísérletek betiltásáról tárgyaltak. Ez volt az első lépés a hidegháborús nukleáris feszültség enyhítése felé.

Mindemellett jóváhagyott külföldi kormányok elleni fedett CIA-akciókat, amelyek Iránban és Guatemalában a rendszer megdöntéséhez vezettek. Titokban szintén jóváhagyott egy sor U-2-es akciót a Szovjetunió rakétaindító állomásainak fotózására. ◆

zetközi felszűlés éveiben megőrizte a békét, és minden nehézség ellenére tovább tartott a prosperitás. Az ő elnöksége idején virágzott fel a fogyasztói társadalom kultúrája, az Egyesült Államok az árubőség, a nagy személyautók, a gyorsétkeztetés, a televízió, az önkiszolgáló nagyáruházak, a mozi és a rock and roll országává vált.

Kormányza a kommunistaellenesség jegyében minden földrészben támogatta a jobb-

oldali diktatúrákat. Támogatást ígért a dél-vietnamiaknak, biztonságukat azonban a Délkelet-Ázsiai Szerződés Szervezetének, a SEATO-nak a létrehozásával (1954) sem lehetett garantálni. A Szovjetunióval szemben a „tömeges megtorlás” lehetőségét hangoztatta, s ezért a kormány számára semmilyen eszköz nem maradt a viszonylag kisebb válságok kezelésére. Újra meg újra arra a következtetésre jutott, hogy az ép-

pen aktuális szovjet agresszió megtorlása nem éri meg a harmadik világháború kirobbantását. Ez történt az 1956-os magyar forradalom idején is. A forradalom leverése után viszont a bevándorlási törvényeket módosítva a kormányzat menedéket adott harmincezer magyar emigránsnak.

A belügyekben került a élesebb konfliktusokat. Sokan kritizálták, mert nem lépett fel határozottan a McCarthy-féle „boszorkányüldözés” és